

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมณีชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายเสวต ทองรัมย์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ กรณีนายเสวต ทองรัมย์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบได้ความว่า นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมือง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสมชาย สุนทรวัฒน์) ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๔๕/๒๕๕๑ เรื่องแต่งตั้งที่ปรึกษารัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ (๕) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ กล่าวคือผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ต่อมา ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้วยการลาออก เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ จึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ และจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒

ผู้ร้องตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ร้องจึงมีหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๓๘๓ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ

เรื่องดังกล่าว ผู้ถูกร้องมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๓ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องไม่ทราบความจริงว่า จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อผู้ร้อง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งหากทราบคงไม่หลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามระเบียบเพราะสมัยปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ได้แจ้งบัญชีทรัพย์สินต่อผู้ร้อง เพราะทราบว่า เป็นระเบียบที่ต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด

ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือเตือนให้ผู้ถูกร้องซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงพร้อมทั้งระบุผลตามกฎหมายของการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ผู้ถูกร้องทราบอีกครั้งหนึ่งตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๕๑๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ ส่งสำเนาหนังสือลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๓ ที่ชี้แจงข้อเท็จจริงมาให้ผู้ร้องทราบอีกครั้งหนึ่ง โดยมีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องแต่อย่างใด

ผู้ร้องพิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ แล้วเห็นว่า นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นข้าราชการการเมือง ได้เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด การที่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยชี้แจงว่าไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่เช่นนั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ยังคงมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งๆ ที่ทราบดีแล้วว่าตนมีหน้าที่จึงแสดงให้เห็นว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องไม่มีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ ที่ประชุมจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๓ เสียงว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ห้ามมิให้นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องแล้วเห็นว่า เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ จึงรับคำร้องไว้วินิจฉัยชี้ขาด และส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้องยื่น คำชี้แจงข้อกล่าวหา ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยได้จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ และได้รับหลักฐานใบตอบรับว่า คนในบ้านของผู้ถูกร้อง ได้ลงลายมือชื่อรับแต่ผู้ถูกร้องมิได้มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ศาลรัฐธรรมนูญจึงปิดประกาศและมีหนังสือ โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ไปยังผู้ถูกร้องอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ลงลายมือชื่อ รับหนังสือและสำเนาประกาศด้วยตนเอง แต่เมื่อครบกำหนดยื่นคำชี้แจง ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นคำชี้แจงต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไร

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้อง ผู้ถูกร้อง มิได้ชี้แจงให้เห็นเป็นอย่างอื่น และการดำเนินการตามข้อกำหนดศาล ข้อเท็จจริงจึงฟังได้เป็นยุติตามคำร้อง ของผู้ร้อง คดีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๒๕๒ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับ ตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้น จากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน อีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ โดยเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ และลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นข้าราชการการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ บัญญัติไว้ และมี หน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง ภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามคำร้องมีต่อไปว่า

๑. ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

๒. ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับตั้งแต่นั้น

เมื่อใด

๑. ปัญหาผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีต่อผู้ร้อง ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ข้ออ้างของผู้ถูกร้องซึ่งชี้แจงต่อผู้ร้องว่า ไม่ทราบความจริงว่าต้องยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง หากทราบคงไม่หลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามระเบียบ เป็นข้ออ้างที่ไม่อาจรับฟังเป็นข้อแก้ตัวของผู้ถูกร้องได้ ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้อง ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ผู้ถูกร้องเพิกเฉยมิได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ตามพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องดังกล่าว จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์

๒. ปัญหาว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ถูกกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยชี้ขาดในข้อหนึ่งแล้วว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง การที่ผู้ร้องเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ จึงถือได้ว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ และต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ดังกล่าว ทั้งสามครั้งการเริ่มนับระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะนับเมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กรณีเช่นนี้ศาลรัฐธรรมนูญ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๗ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายมงคล สระฐาน นายสุจิต บุญบงการ และนายสุวิทย์ ชีรพงษ์ เห็นว่า

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมือง จึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งเพราะ เหตุลาออก ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจ ไม่ยื่นบัญชี ฯ การให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองเมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ตอนต้น จึงไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้อีก เพราะผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่ง ตามความเป็นจริงโดยการลาออกไปเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องจึงพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑

จึงวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ จึงต้องพ้นจากตำแหน่งและ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนับแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑

นายปรีชา เถลิมาวิชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ